

Информационен пакет

с текстове и въпроси към тях, включени
в Международното изследване на уменията за
четене на учениците от 4. клас през 2016 година

ЦОПУО, 2017

PIRLS 2016 Assessment. Copyright © 2017 International Association for the Evaluation of Educational Achievement (IEA). Publisher: TIMSS & PIRLS International Study Center, Lynch School of Education, Boston College.

Всички материали са със запазени авторски права и могат да бъдат използвани само за образователни и нетърговски цели. Публикуването или препечатването им е възможно само след получаване на писмено разрешение от авторите.

Настоящият пакет включва три разсекретени текста, решавани от участващите в изследването ученици през 2016 година. Освен текстовете, в него са включени и указанията за оценяване, което дава възможност на началните учители да го използват в ежедневноната си работа.

СЪДЪРЖАНИЕ

ВЪВЕДЕНИЕ	3
------------------	---

ТЕКСТОВЕ И ВЪПРОСИ ЗА ЧЕТЕНЕ С РАЗБИРАНЕ

Мейси и червената кокошка	4
Цветя на покрива	26

ТЕКСТОВЕ И ВЪПРОСИ ЗА ИЗВЛИЧАНЕ И ИЗПОЛЗВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ

Пътуването на живота на една зелена морска костенурка	44
---	----

Въведение

Международното изследване на уменията за четене PIRLS измерва способностите на учениците от 4. клас да разбират съдържанието на различни текстове като използват набор от мисловни процеси. То се фокусира върху две от основните цели при четенето на учениците в и извън училище:

- *Четене с разбиране*
- *Извличане и използване на информация*

Тези цели определят избора на текстовете, които са включени в изследването, като всеки има характеристиките на типичен текст за четене за една от двете цели. За всяка цел има определени четири различни когнитивни процеса:

- *Търсене и извличане на определена информация*
- *Извеждане на преки заключения*
- *Интерпретиране и обобщаване на идеи и информация*
- *Анализ и оценка на съдържанието, езика и структурата на текста*

Всеки въпрос за разбиране е изготвен да извлича и оценява един от тези мисловни процеси.

В PIRLS всеки ученик работи върху една тестова книжка, съдържаща два блока. Времето, предвидено за работа върху всеки блок е 40 минути и включва прочитане на текста и отговаряне на въпросите след него. Използват се два различни формата за въпросите – с избираем отговор (с четири възможности за отговор, от които само един е правилен) и със свободен отговор. Отговорите на въпросите със свободен отговор се оценяват от обучени оценители, които използват специално разработени критерии за оценяване, според които за всеки отговор се дава определен код.

Общи указания за оценяване

Целта на ръководството за оценяване на въпросите със свободен отговор е да даде насоките и критериите, необходими на оценителите да кодират надеждно и валидно отговорите на учениците. Всеки въпрос може да носи максимум 1, 2 или 3 точки, като това е отбелязано в полето за отговор под въпроса. В зависимост от нивото на разбиране или от обхвата на информацията от текста, необходима за правилното отговаряне на въпроса, отговорът на ученика може да бъде кодиран с 1, 2 или 3 точки.

Критериите за оценяване, изготвени за всеки въпрос със свободен отговор, описват специфичните аспекти на отговорите като ги причисляват към определено ниво на разбиране. Те ясно определят рамките между отделните нива на разбиране и се опитват да обхванат всички възможни отговори на учениците, като целят:

- *Да бъдат максимално конкретни, за да може отговорите на учениците да са сравними сред всички участващи страни*
- *Да се предложат достатъчно и подходящи примери, които включват ученически отговори за всяко ниво на разбиране.*

Всички въпроси изискват поставянето на код 0 при неправилно разбиране на аспектите от текста, които въпросът измерва. Отговорите получили код 0 показват неразбиране на текста или въпроса или включват информация, която е твърде обща, неправилна или недостатъчна, за да се даде по-висок код.

Мейси и червената кокошка

от Пру Андерсън

Мейси махна резето на вратата на кокошарника. Дръпна я, за да се отвори широко, и се засмя, когато цял рояк кокошки се пръсна из двора. С енергично разтръскване на пера и кудкудякане те започнаха да кълват остатъците от обяда, които Мейси им беше хвърлила. Както обикновено, червената кокошка започна да се разпорежда и да граби най-хубавите парченца, като клъвваше всяка кокошка, осмелила се да се изпречи на пътя ѝ, пляскаше с крила и се щурасе насам-натам.

– Защо другите кокошки позволяват на червената да ги командва така? – попита Мейси майка си един ден.

– При кокошките си има ред – обясни майка ѝ. – Най-смелата и най-силна кокошка е главатар. Тя може да клъвва всички други кокошки, но никоя друга не може да клъвва нея. Следващата по важност кокошка може да клъвва всички с изключение на кокошката на върха и така надолу по реда, та на човек чак му става жал за горката кокошка, която е на най-ниското ниво. На кокошките им харесва да имат силен водач.

Но Мейси беше на друго мнение. Всяка вечер тя трябваше да затваря кокошките обратно в кокошарника, за да не могат да ги хванат лисиците и совите. Това беше нейно задължение. Всеки от голямото ѝ семейство си имаше задължения.

Привечер всички кокошки с радост се прибираха обратно в курника. Всички, освен червената кокошка. Тя се преструваше, че тръгва към вратата на кокошарника, но в последната секунда се втурваше встрани и чакаше Мейси да я подгони.

Друг неин номер беше да застане в средата на двора. Щом Мейси се приближеше до нея достатъчно, че да може да се наведе и да я хване, кокошката започваше силно да размахва крила, за да не може Мейси да я улови, и след това побягваше отново. Най-накрая, чак когато червената кокошка решише, че Мейси я е гонила достатъчно дълго, тя сама спокойно влизаше в курника, а малките ѝ червени очички блестяха победоносно, докато Мейси затръшваше вратата на кокошарника след нея.

Мейси беше опитала да примами кокошката, като привечер поставяше от любимата ѝ храна в курника, но кокошката беше неподкупна. Мейси беше пробвала да я уплаши, като удря два капака от тенджери, но вместо нея плашеше всички други кокошки толкова много, че те по два дена не снасяха яйца.

Мейси отиде да потърси баща си.

– Имам намерение да дам урок на тази червена кокошка – каза тя. – Ще взема да я оставя навън цяла нощ, пък тя да се пази сама от лисиците и совите. Това ще я научи да се прибира в кокошарника, когато аз ѝ кажа.

– Мейси – обърна се към нея баща ѝ, – една кокошка не може да се защити сама от сова или лисица, а ние имаме нужда от нашите кокошки. Трябват ни колкото се може повече яйца. Освен това, така няма да решиш проблема си, защото следващата кокошка в реда ще заеме мястото на червената – усмихна ѝ се той и продължи работата си.

Мейси тръгна недоволна към кухнята.

– Мамо, не харесвам работата си. Искам друга работа.

– Добре, това е лесно – каза майка ѝ. – Можеш да приготвиш вечерята.

Момичето погледна масата и огромната купчина хранителни продукти, които трябваше да се измият, нарежат и сготвят, за да се нахрани цялото ѝ семейство.

– Можеш да измиеш съдовете.

Мейси погледна купчината мръсни тенджери и тигани, натрупани в мивката от предната вечер.

– Можеш да се грижиш за бебето.

Момичето погледна малката си сестра, която доволно размазваше банан по лицето, по косата и по дрехите си.

Мейси тръгна да се изнизва през вратата на кухнята.

– Аз с радост бих вършила твоята работа – подвижна майка ѝ след нея.

Същата вечер, докато гонеше червената кокошка по двора, Мейси погледна над оградата и видя как една сова кръжи плавно.

Совата внезапно се спусна към тревата с огромните си бели криле, сграбчи с ноктите си една мишка и се издигна обратно в небето. Тогава на Мейси ѝ хрумна идея.

На следващия ден Мейси взе тел и малко бял плат и направи две големи крила, които закрепил на върха на дълга пръчка. После обяснил своя план на брат си Сам.

Вечерта, когато Мейси за пореден път подгони червената кокошка, Сам се появи на двора с пръчката, която Мейси беше подготвила. Като връхлитаща граблива птица той размаха крилата над червената кокошка. Кокошката спря да бяга, изкудкудяка гневно и с настръхнали пера запляска с крила, готова да посрещне нападателя си, но белите крила се приближаваха все повече и повече. Кудкудякането на червената кокошка постепенно утихна. Тя се сниши към земята и вирна клюн нагоре, готова да клъвне нападателя си, ако ѝ се удаде възможност. В този момент Мейси се намеси.

Тя се разкрещя на белите крила, заудря ги с ръце и ги избута настрани. Брат ѝ вдигна крилата нагоре. В следващия миг крилата отново връхлетяха, но Мейси пак ги прогони. Малките кръгли очички на червената кокошка, сгушена в краката на Мейси, видяха всичко. Най-накрая ужасяващите крила се отказаха и отлетяха.

Мейси се наведе и разпери ръце. Червената кокошка подхвъркна в тях и нежно положи клюна си върху ръката на момичето. Докато я носеше към курника, Мейси усети как малкото сърчице на кокошката тупти в пухените ѝ гърди. Тя подържа кокошката в прегръдката си и чак когато сърцето ѝ се успокои, внимателно я остави в кокошарника и се усмихна на Сам.

— Сега ти си на върха на кокошия ред — засмя се Сам.

Въпроси

Мейси и червената кокошка

1. Какво прави Мейси в началото на разказа?

- ☐ А хваща кокошка
- ☒ Б храни кокошките
- ☐ В търси яйца
- ☐ Г събира пера

2. По какъв начин авторът показва каква е червената кокошка?

- ☐ А като описва как изглежда червената кокошка
- ☐ Б като описва каква е любимата храна на червената кокошка
- ☐ В като описва къде живее червената кокошка
- ☒ Г като описва как се държи червената кокошка

3. Защо на майката на Мейси ѝ е жал за кокошката, която е на най-ниското ниво в кокошия ред?

1
0
8
9

4. Защо червената кокошка прави номерà на Мейси?

5. Защо Мейси затръшва вратата на кокошарника?

Защото Мейси е ядосана.

Защото вратата се затваря трудно.

Защото приближава лисица.

Защото червената кокошка може да избяга.

6. Кои две неща опитва Мейси, за да накара червената кокошка да влезе в курника, но **без** успех?

1.

2.

1
0
8
9

2
1
0
8
9

7. Защо бащата на Мейси не одобрява намерението ѝ?
- Ⓐ Защото червената кокошка може да се нарани.
 - Ⓑ Защото червената кокошка може да спре да снася яйца.
 - Защото баща ѝ мисли, че червената кокошка може да стане плячка.
 - Ⓒ Защото баща ѝ иска да даде урок на червената кокошка.

8. Бащата на Мейси казва, че следващата кокошка в реда ще заеме мястото на червената.

Какво иска да каже с това?

9. Защо майката на Мейси казва: “Аз с радост бих вършила твоята работа”?

- Ⓐ Защото майката на Мейси я съжалява.
- Ⓑ Защото Мейси трябва да върши повече работа вкъщи.
- Ⓑ Защото майката на Мейси наистина харесва да се грижи за кокошките.
- Защото Мейси трябва да разбере, че майка ѝ има по-тежки задължения.

10. Откъде на Мейси ѝ хрумва идеята как да се справи с червената кокошка?

- ☐ А Нейният брат Сам ѝ казва плана.
- ☒ Б Мейси вижда как една сова хваща мишка.
- ☐ В Бащата на Мейси ѝ казва за совите.
- ☐ Г Мейси вижда тел и парче бял плат.

11. Защо Мейси закрепя бели крила на върха на пръчка?

- ☐ А за да приличат на кокоши пера
- ☐ Б за да вземе решение
- ☒ В за да приличат на сова
- ☐ Г за да впечатли Сам

12. Мейси “се разкрещя на белите крила, заудря ги с ръце и ги избута настрани”.

Какво иска Мейси да си помисли кокошката?

- ☒ А че Мейси я спасява
- ☐ Б че Мейси ѝ е ядосана
- ☐ В че Мейси е ужасена от совата
- ☐ Г че Мейси си играе със совата

13. Ти научи каква е Мейси от нещата, които прави.

Опиши каква е Мейси и посочи два примера от разказа за нейни постъпки, които показват каква е тя.

14. Защо Мейси е на върха на кокошия ред в края на разказа?

Използвай информацията от текста, за да обясниш отговора си.

15. Какво мислиш, че ще направи червената кокошка следващия път, когато Мейси прибира кокошките в курника?

3
2
1
0
8
9

1
0
8
9

1
0
8
9

16. Защо “Мейси намира начин” също е подходящо заглавие на разказа?

Посочи една причина.

1
0
8
9

Стоп

Край на тази част от книжката.
Моля, спри работа!

Мейси и червената кокошка

**Ръководство за оценяване на
въпросите със свободен отговор**

МЕЙСИ И ЧЕРВЕНАТА КОКОШКА, ВЪПРОС 3

3. Защо на майката на Мейси ѝ е жал за кокошката, която е на най-ниското ниво в кокошия ред?

Цел: Четене с разбиране

Процес: Извеждане на преки заключения

1 – Правилен отговор

Отговорът посочва, че **всички други кокошки могат да я кълвват ИЛИ че тя не може да кълвва никоя кокошка ИЛИ че тя е в най-неизгодна позиция.**

Примери:

- *Всички могат да я кълват.*
- *Тя не може да кълвва никой.*
- *Всеки друг ѝ нарежда.*
- *Главната кокошка ѝ нарежда какво да прави.*
- *Защото за нея остават най-лошите парчета храна.*
- *Всички други кокошки седят/стоят над нея.*

0 – Неправилен отговор

Отговорът не показва разбиране на кокошия ред или е твърде общ, несвързан с текста или перифразира части от въпроса.

Примери:

- *Тя може би е болна.*
- *Защото ѝ трябва много време, за да стане главатар. (Недостатъчен)*
- *Тя не може да стане главатар.*
- *Защото на кокошките им харесва да имат силен водач.*
- *Защото тя е най-отдолу на кокошия ред. (Перифразира въпроса.)*

Кодове при липса на отговор

8	Неадминистриран. Грешка при отпечатването или липсваща страница.
9	Без отговор

МЕЙСИ И ЧЕРВЕНАТА КОКОШКА, ВЪПРОС 4

4. Защо червената кокошка прави номера на Мейси?

Цел: Четене с разбиране

Процес: Интерпретиране и обобщаване на идеи и информация

1 – Правилен отговор

Отговорът посочва, че червената кокошка е на върха на кокошия ред ИЛИ че тя е главатарят/водачът ИЛИ защото мисли, че тя е по-добра (от Мейси).

Примери:

- Тя е главната кокошка.
- Тя е водачката.
- Тя не иска да прави това, което ѝ казва Мейси, защото тя командва.
- Само за да покаже, че е повече от Мейси.
- Червената кокошка мисли, че е най-добрата/върхът.
- Тя мисли, че понеже е най-смелата и силната, може да прави номера.

0 – Неправилен отговор

Отговорът не показва разбиране на причините, каращи червената кокошка да прави номера. Той може да е твърде общ, несвързан с текста или да перифразира въпроса.

Примери:

- На кокошката не ѝ харесва да бъде в кокошарника.
- Тя иска да стои/спи навън през нощта.
- Тя е гаднярка.
- Тя не харесва Мейси.
- Тя не иска да се прибере в курника.
- Тя не иска да прави това, което Мейси ѝ казва.
- Тя обича да прави номера на Мейси.
- Тя иска Мейси да я гони.

Кодове при липса на отговор

8	Неадминистриран. Грешка при отпечатването или липсваща страница.
9	Без отговор

МЕЙСИ И ЧЕРВЕНАТА КОКОШКА, ВЪПРОС 6**6. Кой две неща опитва Мейси, за да накара червената кокошка да влезе в курника, но без успех?**

Цел: Четене с разбиране

Процес: Търсене и извличане на определена информация

2 – Пълно разбиранеОтговорът посочва **две** от следните стратегии на Мейси:

- Да хване/улови/вдигне кокошката
- Да сложи храна в кокошарника / да я примаме (с храна)
- Да удрия два капака от тенджери / тропа / вдига шум (за да уплаши кокошката)
- Да я подгони.

Забележка: „Да я уплаши“ не е достатъчно. Трябва да е ясно как Мейси се е опитала да я уплаши.

Примери:

- *Опитва се да я хване и да я примаме в кокошарника с храна.*
- *Подгонва я / Гони я, за да я улови.*

1 – Частично разбиранеОтговорът посочва само **една** от горните стратегии.**0 – Неправилно разбиране**

Отговорът не посочва нито една от горните стратегии на Мейси или е твърде общ, несвързан с текста или перифразира части от въпроса.

Примери:

- *Тя се направила на сова и уплашила кокошката.*
- *Брат ѝ ѝ помогнал.*
- *Тя уплашила кокошката.*
- *Мейси използвала крила.*
- *Мейси я оставила навън цяла нощ.*
- *Каквито и неща да опитвала Мейси, тя не успявала да я вкара в кокошарника.*

Кодове при липса на отговор

8	Неадминистриран. Грешка при отпечатването или липсваща страница.
9	Без отговор

МЕЙСИ И ЧЕРВЕНАТА КОКОШКА, ВЪПРОС 8

- 8. Бащата на Мейси казва, че следващата кокошка в реда ще заеме мястото на червената.**

Какво иска да каже с това?

Цел: Четене с разбиране

Процес: Анализ и оценка на съдържанието, езика и структурата на текста

1 – Правилен отговор

Отговорът показва разбиране, че (дори и червената кокошка да умре) **проблемът на Мейси няма да се реши**, защото **кокошката йерархия ще се запази ИЛИ следващата кокошка** (ще заеме мястото ѝ и) **ще прави същите неща ИЛИ ще бъде също толкова досадна**, колкото червената.

Примери:

- *Иска да каже, че проблемите на Мейси няма да се оправят.*
- *Редът ще се запази и няма никакъв смисъл лисицата да изяде кокошката.*
- *Иска да каже, че докато кокошките не свършат винаги ще има една, която да ѝ досажда.*
- *Означава, че дори и червената кокошка да умре, следващата кокошка ще я замести и ще прави същото.*
- *Пак/Винаги ще има друга кокошка, която да дразни Мейси.*
- *Той мисли, че червената кокошка ще умре и следващата кокошка в реда ще бъде като червената кокошка.*
- *Следващата кокошка ще заеме мястото на червената и ще прави като нея.*
- *Бащата мисли, че новата кокошка на върха ще прави същото като червената.*

0 – Неправилен отговор

Отговорът не показва разбиране, че кокошият ред ще се запази или че следващата кокошка в реда/на върха ще създава същите проблеми. Той може да посочва само, че друга кокошка ще замести червената като лидер (като перифразира въпроса) или да бъде твърде общ или неясен.

Примери:

- *Втората кокошка ще стане главатар.*
- *Иска да каже, че дори да прогони червената кокошка на нейно място ще дойде друга.*
- *Друга кокошка ще заеме мястото на червената.*
- *Означава, че следващата кокошка ще бъде на върха на кокошия ред.*
- *Ако червената кокошка умре, тя ще бъде заменена от друга кокошка.*
- *Означава, че не може да си позволят червената кокошка да умре.*
- *Че това няма да промени нищо. (Твърде общ)*

Кодове при липса на отговор

8	Неадминистриран. Грешка при отпечатването или липсваща страница.
9	Без отговор

МЕЙСИ И ЧЕРВЕНАТА КОКОШКА, ВЪПРОС 13**13. Ти научи каква е Мейси от нещата, които прави.**

Опиши каква е Мейси и посочи два примера от разказа за нейни постъпки, които показват каква е тя.

Цел: Четене с разбиране

Процес: Интерпретиране и обобщаване на идеи и информация

3 – Пълно разбиране

Отговорът показва разбиране каква е Мейси, като посочва **една характерна черта**, чувство или отношение на Мейси, подкрепено(а) с **два различни примера** от текста, ИЛИ посочва **две различни** характерни черти, чувства или отношения на Мейси, като подкрепя всяко(а) от тях с **един отделен пример**.

Примери:

- *Мейси е решителна, защото не се предава, когато червената кокошка ѝ прави номера и продължава да търси начини да я вкара в кокошарника.*
- *Мейси е избухлива, защото затръшва врата на кокошарника и после тръгва недоволна към кухнята.*
- *Тя е умна, защото измисля да направи крилата, а също и слага любимата храна на червената кокошка в курника, за да я примами вътре.*
- *Тя е отговорна, защото всяка вечер се уверява, че кокошките са затворени в кокошарника, и изобретателна, защото измисля плана със совата.*
- *Мейси е умна, защото успява да вкара червената кокошка в кокошарника. Тя не се предава, защото опитва 4 или 5 пъти, преди да успее.*
- *В началото на историята Мейси е ядосана, защото кокошката не иска да влезе в курника, но накрая съжалява, когато изплашва горката кокошка.*
- *Аз мисля, че Мейси е умна, но и че лесно се предава. Тя е умна, защото накрая измисля план как да накара кокошката да влезе в кокошарника, а се предава лесно, защото бързо отива при майка си да ѝ каже, че не харесва работата си.*
- *Мейси се дразни на кокошката и затова затръшва врата на курника. Тя е тъжна и мисли, че има най-лошата работа, и се оплаква на родителите си.*

Възможни характерни черти със съответни примери от текста

- **Умна, изобретателна:** Измисля начини да прибере кокошката в курника; Намира начин да реши проблема си
 - **Решителна, упорита:** Не се предава, докато не успее; Не приема/дразни се от поведението на червената кокошка
 - **Съвестна:** Върши си задълженията всеки ден
 - **Любопитна:** Задава въпроси, за да разбере повече за червената кокошка
- Забележка:** Мейси е сложен герой и е възможно да бъдат посочени допустими характерни черти, различни от дадените за възможни.*
- *Мейси е ядосана в средата, защото кокошката не иска да влезе в курника, но накрая тя съжалява, защото уплашила горката малка кокошка.*

2 – Задоволително разбиране

Отговорът показва разбиране каква е Мейси, като посочва **една характерна черта**, чувство или отношение на Мейси и го/я подкрепя само с **един пример**.

Пример:

- *Тя е недоволна и ядосана на кокошката. Тя иска да прави каквото Мейси ѝ каже.*
- *Мейси лесно се отказва, защото казва на майка си, че не иска вече тази работа.*

1 – Минимално разбиране

Отговорът посочва **една или повече характерни черти/чувства/отношения** на Мейси (например умна, решителна), **без да е подкрепен(а) с пример** от текста или примерът е твърде общ или неясен. Отговорът **не** трябва да **съдържа противоречиви характерни черти**, чувства или отношения.

Примери:

- *Тя е умна и изобретателна. (Заради „изобретателна“)*
- *Тя измисля много добри идеи.*
- *Тя продължава да опитва отново и отново.*
- *Тя прави много умни неща в историята.*

0 – Неправилно разбиране

Отговорът не описва характерна черта, чувство или отношение на Мейси. Той може да е твърде общ, несвързан с текста или да перифразира части от въпроса.

Примери:

- *Тя е добра. (Твърде общ)*
- *Тя е послушно момиче.*
- *Тя прави много добри неща в историята.*
- *Тя е грижовна, умна и мила. (Твърде общ)*
- *Тя е ядосана и доволна. (Противоречив)*
- *На нея ѝ харесва това, което прави. (Грешен)*
- *Тя е смела, защото казва на родителите си, че иска друга работа.*
- *Мейси е много добра: 1. Тя гонила кокошката 2. Дала ѝ добър урок.*

Кодове при липса на отговор

8	Неадминистриран. Грешка при отпечатването или липсваща страница.
9	Без отговор

МЕЙСИ И ЧЕРВЕНАТА КОКОШКА, ВЪПРОС 14**14. Защо Мейси е на върха на кокошия ред в края на разказа?****Използвай информацията от текста, за да обясниш отговора си.**

Цел: Четене с разбиране

Процес: Интерпретиране и обобщаване на идеи и информация

1 – Правилен отговор

Отговорът посочва **хитрия план на Мейси да уплаши/спаси кокошката ИЛИ да прогони совата.**

Примери:

- *Кокошката влязла в курника, защото Мейси я спасила от изкуствената сова.*
- *Мейси накарала кокошката да си мисли, че тя я е спасила.*
- *Защото тя измислила умен начин да вкара кокошката в курника.*
- *Тя излъгала кокошката и тогава разбрала, че Мейси е по-добра от нея.*
- *Мейси се престорила, че спасява кокошката.*
- *Защото тя „спасила“ кокошката на върха на кокошия ред.*
- *Защото тя подчинила червената кокошка чрез измама.*
- *Защото Мейси измислила хитър план как да накара кокошката да я слуша.*
- *Защото червената кокошка мисли, че Мейси я спасява.*
- *Кокошката мисли, че Мейси е по-смела от нея.*
- *Тя спасила кокошката от совата.*
- *Мейси изгонила совата.*
- *Тя уплашила червената кокошка.*

0 – Неправилен отговор

Отговорът не показва разбиране защо в края на разказа Мейси е на върха на кокошия ред или буквално описва какво е кокошият ред. Отговорът може да е твърде общ, несвързан с текста или да перифразира въпроса.

Примери:

- *Сега Мейси е главатар.*
- *Защото брат ѝ Сам го казва в края на историята.*
- *Защото Мейси я е прегърнала, за да се успокои.*
- *В края Мейси е над всички в кокошия ред.*

Кодове при липса на отговор

8	Неадминистриран. Грешка при отпечатването или липсваща страница.
9	Без отговор

МЕЙСИ И ЧЕРВЕНАТА КОКОШКА, ВЪПРОС 15**15. Какво мислиш, че ще направи червената кокошка следващия път, когато Мейси прибира кокошките в курника?**

Цел: Четене с разбиране

Процес: Интерпретиране и обобщаване на идеи и информация

1 – Правилен отговорОтговорът посочва, че следващия път **кокошката няма да прави номера ИЛИ ще се държи добре.****Примери:**

- *Тя ще седи спокойно, докато Мейси дойде и я прибере в кокошарника.*
- *Тя сама ще се прибере в курника, без да прави номера.*
- *Тя ще следва другите кокошки към курника.*
- *Тя ще поведе кокошките към курника, когато Мейси каже.*
- *Тя ще си спомни какво е направила Мейси за нея и няма да бяга.*
- *Когато Мейси прибира кокошките, тя веднага ще се прибере.*
- *Тя ще се подчини на Мейси.*
- *Тя вече няма да създава проблеми на Мейси.*

0 – Неправилен отговор

Отговорът е твърде общ, несвързан с текста или перифразира въпроса.

Примери:

- *Тя може би ще направи същото нещо.*
- *Тя ще избяга.*
- *Кокошката ще се ядоса.*
- *Следващия път тя няма да се хване на номера на Мейси.*
- *Тя ще иска Мейси да я гони.*
- *Мейси ще прибере кокошката в курника.*

Кодове при липса на отговор

8	Неадминистриран. Грешка при отпечатването или липсваща страница.
9	Без отговор

МЕЙСИ И ЧЕРВЕНАТА КОКОШКА, ВЪПРОС 16

16. Защо "Мейси намира начин" също е подходящо заглавие на разказа?

Посочи една причина.

Цел: Четене с разбиране

Процес: Анализ и оценка на съдържанието, езика и структурата на текста

1 – Правилен отговор

Отговорът посочва, че Мейси е открила начин сама да реши проблема си с кокошката.

Примери:

- *Защото тя намерила начин кокошката да прави това, което тя иска.*
- *Тя измамил кокошката и сега тя правила каквото Мейси иска.*
- *Тя открила начин да даде урок на червената кокошка.*
- *Защото тя намерила начин да накара кокошката да влезе в курника.*
- *Защото намерила начин кокошката да я слуша.*

0 – Неправилен отговор

Отговорът е прекалено общ, несвързан с текста или само перифразира въпроса.

Примери:

- *Защото тя наистина намерила начин.*
- *Защото в разказа се разказва точно за това.*
- *Мейси намерила начин в историята.*
- *Историята е за това как Мейси намира начин да се справи сама.*
- *Тя иска да бъде приятелка на кокошката.*
- *Защото тя се справя с всичко. (Твърде общ)*
- *Защото тя спасява живота на червената кокошка. (Грешен)*

Кодове при липса на отговор

8	Неадминистриран. Грешка при отпечатването или липсваща страница.
9	Без отговор

Цветя на покрива

от Ингибьорг Сигурдартир

Да ви разкажа ли за една бабичка, която познавам? Тя наистина е странна старица и е толкова жизнена! Истинското ѝ име е Гуньона, но аз я наричам баба Гун. Преди да се нанесе в нашия блок, тя живееше в провинцията. Селският ѝ дом беше като къщичка за кукли. Имаше мънички прозорци, покривът беше покрит с трева. И на покрива растяха даже цветя!

Баба Гун живееше съвсем сама в селската къщичка, но никога не беше самотна, защото имаше много животни, с които да се занимава: крава, седем кокошки, две овце и котка.

Един ден баба Гун се разболя.

– Не си сериозно болна, но по-добре да се преместиш в града – каза лекарят. – Не е много разумно да живееш тук съвсем сама. Кравата ти не може да ме повика, ако си счупиш крака на двора!

– Мога да се грижа за себе си!
– отговори баба Гун. Но после си помисли, че може пък да не е зле да поживее в града.

– Добре! – каза тя внезапно. – Ще се преместя в града.

За кратко време продаде фермата и си купи апартамент в нашия блок.

Но какво да прави с животните? Не можеше да ги вземе в града със себе си, нали? За неин късмет съседите любезно се съгласиха да се грижат за тях. Все пак на баба Гун ѝ беше много трудно да се сбогува със своите приятели – животните. Беше толкова тъжна, че накрая реши да вземе със себе си поне котарака Роберт.

Баба Гун натовари всичките си неща на един камион и се отправи бързо към новия си дом. Беше много възбудена и с нетърпение очакваше да види града.

И аз също се вълнувах! Нямах търпение да видя кой ще се нанесе в апартаента срещу нас. Можеше да бъде някое момче, с което да си играя. А то се оказа баба Гун. Е, поне имаше котка.

Баба Гун не се зарадва много,
когато огледа новия си апартамент.

– Ужасно! – каза тя. – Всички
стени са гладки и бели. И погледни
само тези прозорци! Толкова са големи!
– Тя замълча.

– Отивам си у дома! – отсече тя и
понечи да си тръгне.

После изведнъж изпищя.
Котаракът Роберт беше скочил през
прозореца!

– Не се безпокой – казах бързо.
– Той просто изскочи на балкона.
Погледни!

Баба Гун се втурна покрай мен на балкона, но когато стигна там, изобщо
забрави за Роберт. Балконът беше огромен и тя можеше да види планините
в далечината и дори малка част от морето. Баба Гун приклепна, за да не
вижда покривите – само планините и небето – и в края на краищата реши да
остане.

На следващия ден обаче, когато наминах да ѝ помогна при
разпаковането, тя все още изглеждаше нещастна.

– Защо си разстроена? Защото животните ти са толкова далече ли? –
попитах я аз.

– Наистина ми липсват – въздъхна тя.

– Тогава защо не отидеш да ги вземеш?

Баба Гун ми намигна и се
усмихна загадъчно.

Когато отидох да я видя на
следващия ден, у тях нямаше
никой. Баба Гун бе взела автобуса и
заминала за провинцията.

Същата нощ се събудих от
странно кудкудякане, което се чуваше
от стълбите. Какво можеше да бъде?
Разбира се – кокошките! Сигурно
са били прекалено уплашени, за да
влязат в асансьора!

На сутринта помогнах на баба
Гун да нахрани кокошките.

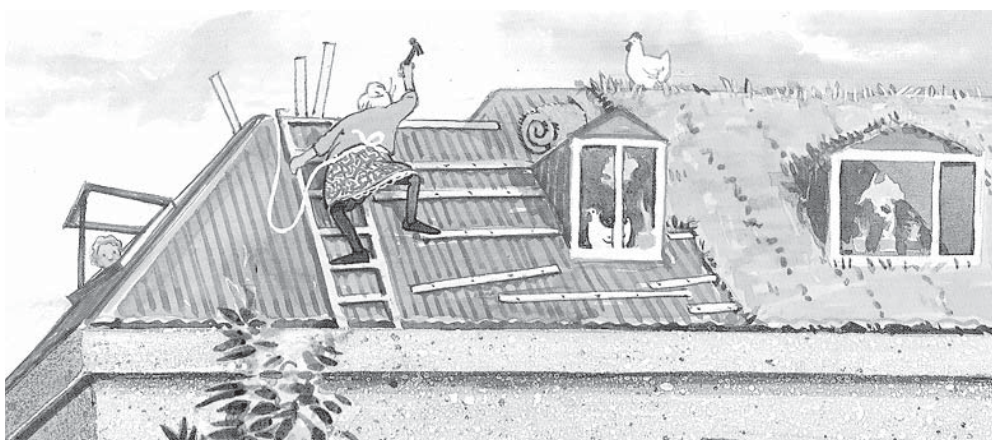
– Чувствам се сякаш съм си у дома – каза тя. – Кокошките кудкудякат около мен и ако притворя очи, мога лесно да си представя, че планините, които виждам, са същите като онези близо до моята къща. Единственото, което ми липсва е миризмата на земя и трева.

Тя изведнъж разтвори широко очи и приседна. Баба Гун очевидно се бе сетила за нещо.

– Е, добре – каза тя. – Не мислиш ли, че ще е хубаво да си имаме малко трева на покрива? Май утре ще трябва да отидем до града!

И ние направихме точно това.

Когато се върнахме в къщи баба Гун занесе парчетата торф на покрива, положи ги внимателно и ги закрепил така, че да не паднат.

Сега баба Гун е много по-щастлива. Тя си осигури частица селски уют тук, в града. Тя вече обича своята градина на покрива толкова, колкото и старата си къща. И на покрива отново растат цветя.

Баба Гун не прилича на никого от хората, които познавам. Тя може всичко! Сега я безпокои само едно-единствено нещо. Как да вкара кравата в асансьора?!

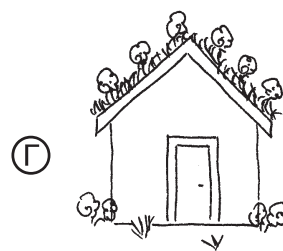
Въпроси

Цветя на покрива

1. Кой разказва историята?

- ☐ А баба
- ☒ дете
- ☐ В лекар
- ☐ Г селянин

2. Коя от тези къщички най-много прилича на селската къща на баба Гун?

3. Защо лекарят смята, че баба Гун трябва да се премести в града?

- ☐ А Защото е самотна без своите приятели.
- ☐ Б За да живее със своите роднини.
- ☐ В Защото не може да се грижи за своите животни.
- ☒ Г В случай че ѝ се наложи някой да се грижи за нея.

4. Кой предлага да се грижи за животните на баба Гун, когато тя се премества в града?

- ☒ съседите
- ☐ Б лекарят
- ☐ В семейството ѝ
- ☐ Г Роберт

5. Баба Гун не харесва стените и прозорците в новия си апартамент. Какво друго я прави тъжна?

- ☐ А Болна е.
- ☐ Б Липсва ѝ котката.
- ☐ В Не харесва балкона.
- ☒ Мъчно ѝ е за дома.

6. Защо баба Гун изпищява, когато котката скача през прозореца?

1
0
8
9

7. Когато баба Гун е на балкона, тя прикляка, за да не вижда покривите, а само планините и небето. Защо постъпва така?

8. Намери частта от разказа, до която е тази илюстрация: . Защо баба Гун намига и се усмихва на момчето?

9. Посочи **два** от начините, чрез които баба Гун прави новия си апартамент по-уютен.

1.

2.

2
1
0
8
9

1
0
8
9

2
1
0
8
9

10. Как се чувства баба Гун в своя нов дом в края на разказа?

11. Последният ред от разказа е: “Как да вкара кравата в асансьора?!”

Защо разказът завършва с този въпрос?

- ☒ За да се добави хумор към историята.
- ☐ Б За да се обясни поуката от историята.
- ☐ В За да направи историята достоверна.
- ☐ Г За да помогне на читателя да разбере какво се случва.

12. Какви са чувствата на момчето към баба Гун, когато тя се премества в блока и какви – в края на историята? Използвай прочетеното в разказа, за да обясниш всяко от тези чувства и как те се променят.

13. Какво от посоченото по-долу научи от този разказ?

- Ⓐ Възрастните хора не са щастливи, когато сменят дома си.
- Можеш да направиш едно ново място уютно, ако донесеш познати неща със себе си.
- Ⓑ Можеш да свикнеш да живееш с животни, макар и да са шумни.
- Ⓒ Деца и възрастни хора не могат да се сприятелят.

Стоп

Край на тази част от книжката.
Моля, спри работа!

Цветя на покрива

**Ръководство за оценяване на
въпросите със свободен отговор**

ЦВЕТА НА ПОКРИВА, ВЪПРОС 6**6. Защо баба Гун изпищява, когато котката скача през прозореца?**

Цел: Четене с разбиране

Процес: Извеждане на преки заключения

1 – Правилен отговорОтговорът посочва, че баба Гун **не е знаела, че има балкон** пред прозореца.Примери:

- Тя не знаела, че има балкон.
- Защото мислила, че височината е голяма.

ИЛИ, отговорът посочва, че тя се страхувала **котката ѝ да не се пребие или да умре**.Примери:

- Тя помислила, че котаракът ѝ ще падне.
- Тя се страхувала, че той ще се пребие.

0 – Неправилен отговор

Отговорът не посочва приемлива причина за писъка на баба Гун. Отговорът не показва разбиране, че баба Гун не е знаела, че има балкон.

Примери:

- Тя помислила, че котката ще избяга.
- Котето я уплашило.
- Тя обичала котарака си.

Кодове при липса на отговор

8	Неадминистриран. Грешка при отпечатването или липсваща страница.
9	Без отговор

ЦВЕТА НА ПОКРИВА, ВЪПРОС 7**7. Когато баба Гун е на балкона, тя прикляка, за да не вижда покривите, а само планините и небето. Защо постъпва така?**

Цел: Четене с разбиране

Процес: Интерпретиране и обобщаване на идеи и информация

2 – Пълно разбиране

Отговорът описва **чувствата на баба Гун** към планините и небето, посочени в текста. Отговорът може да **прави паралел между гледката от балкона на баба Гун и къщичката ѝ** на село ИЛИ може да посочва, че **си припомнила за дома** на село, когато видяла небето и планините.

Примери:

- *Защото те ѝ напомняли за село.*
- *Тя лесно можела да си представи, че планините са тези до нейното село.*
- *Тя се сетила за къщичката ѝ на село, която ѝ липсвала.*
- *За да се почувства вкъщи.*
- *За да не ѝ е мъчно толкова за селото.*

ИЛИ, отговорът предполага, че баба Гун сякаш **вижда селския пейзаж**, където е живяла.

Пример:

- *Защото искала да види гледка като на село.*

1 – Частично разбиране

Отговорът описва чувствата на баба Гун към гледката от балкона ИЛИ дава допустимо обяснение защо тя приклекнала, но отговорът **не прави връзка с чувствата ѝ към дома ѝ** на село.

Примери:

- *Планините били много красиви.*
- *Тя можела да види селото си.*
- *Тя не харесвала да гледа покривите на къщите.*

0 – Неправилно разбиране

Отговорът не описва чувствата на баба Гун към гледката от балкона ѝ и не прави връзка с чувствата ѝ към селската ѝ къща ИЛИ повтаря части от въпроса.

Примери:

- *Защото била изморена.*
- *Защото не можела да види над покривите на къщите.*
- *За да види само планините и небето. (Повтаря въпроса.)*

Кодове при липса на отговор

8 Неадминистриран. Грешка при отпечатването или липсваща страница.

9 Без отговор

ЦВЕТА НА ПОКРИВА, ВЪПРОС 8**8. Намери частта от разказа, до която е тази илюстрация. Защо баба Гун намига и се усмихва на момчето?**

Цел: Четене с разбиране

Процес: Извеждане на преки заключения

1 – Правилен отговор	
Отговорът показва разбиране, че баба Гун осъзнала, че можела да пренесе още от животните си в града. Отговорът може само да посочва, че тя имала план ИЛИ че момчето ѝ дало добра идея .	
<u>Примери:</u>	
- <i>Защото момчето ѝ дало добра идея.</i> - <i>Тя си помислила: „Хм, това е интересна идея“.</i>	
ИЛИ, отговорът показва, че баба Гун се съгласила с идеята на момчето.	
<u>Примери:</u>	
- <i>Тя си помислила: „Да, така и ще направя“.</i> - <i>Защото тя била съгласна, че това е добра идея.</i> - <i>Все едно му казала: „Благодаря ти, момко, за идеята.“</i>	
ИЛИ, отговорът посочва, че идеята била тя да пренесе повече животни в града.	
<u>Примери:</u>	
- <i>Защото тя си помислила, че може да отиде да вземе още животни.</i> - <i>Тя решила да отиде и да си вземе кокошките.</i>	
ИЛИ, отговорът посочва, че идеята на момчето я накарала да му намигне.	
<u>Примери:</u>	
- <i>Защото той казал, защо не отиде и не вземе животните си.</i> - <i>Защото момчето ѝ казало, че може да си донесе животните в града.</i>	
0 – Неправилен отговор	
Отговорът не показва разбиране за плана на баба Гун или за идеята на момчето ИЛИ дава неясно или твърде общо обяснение.	
<u>Примери:</u>	
- <i>Тя харесвала момчето.</i> - <i>Защото била щастлива.</i> - <i>Тя решила да сложи трева на покрива си. (Грешна част от историята)</i> - <i>За да благодари на момчето.</i>	

Кодове при липса на отговор	
8	Неадминистриран. Грешка при отпечатването или липсваща страница.
9	Без отговор

ЦВЕТА НА ПОКРИВА, ВЪПРОС 9**9. Посочи два от начините, чрез които баба Гун прави новия си апартамент по-уютен.**

Цел: Четене с разбиране

Процес: Търсене и извличане на определена информация

2 – Пълно разбиране

Отговорът посочва поне **два начина/действия**, чрез които баба Гун се опитала да направи апартамента си уютен като къщичката ѝ на село, дадени в следния списък.

Примери:

- Тя сложила трева на покрива и преместила кокошките си в апартамента.
- Баба Гун донесла котката си и след това отишла и взела животните си.

1 – Частично разбиране

Отговорът посочва **едно** от изброените действия, дадени в следния списък.

Примери:

- Тя взела котарака със себе си.
- Тя сложила трева и цветя на покрива.
- Тя сложила трева на покрива и така можела да види планините.

0 – Неправилно разбиране

Отговорът не посочва начин или действие, чрез което баба Гун направила апартамента си по-уютен ИЛИ отговорът е твърде общ или неясен.

Примери:

- Тя се преместила в града.
- Тя се опитала да направи апартамента си като къщата ѝ на село.
- Тя ги взела със себе си.

Начини/действия на баба Гун, за да направи апартамента си по-уютен

Забележка: Учениците могат да перифразират дадените действия.

- **Действие, свързано с животните на баба Гун**
 - Тя пренесла животните си.
- **Действие, свързано с котарака**
 - Тя донесла котката си. (Това се счита за отделно действие от пренасянето на животните, тъй като се случва на отделно място в историята.)
- **Действие, свързано с покрива**
 - Тя сложила трева/цветя на покрива. (Това може да е изразено като „Тя направила покрива като този, който имала на село.“ или „Тя направила градина на покрива.“)

Кодове при липса на отговор

8	Неадминистриран. Грешка при отпечатването или липсваща страница.
9	Без отговор

ЦВЕТА НА ПОКРИВА, ВЪПРОС 10

10. Как се чувства баба Гун в своя нов дом в края на разказа?

Цел: Четене с разбиране

Процес: Извеждане на преки заключения

1 – Правилен отговор	
Отговорът посочва, че в края на разказа баба Гун има положително отношение към своя нов дом.	
<u>Примери:</u>	
- Тя се чувствала сякаш си е у дома. - Тя решила, че в крайна сметка ѝ харесва.	
0 – Неправилен отговор	
Отговорът не показва разбиране, че в края на разказа баба Гун харесва апартамента си.	
<u>Примери:</u>	
- Не ѝ харесва. - Тя чувствала носталгия към дома. - Нещастна, защото ѝ липсвали животните.	
ИЛИ, отговорът посочва други неща от разказа без да описва чувствата на баба Гун.	
<u>Пример:</u>	
- Тя сложила трева на покрива.	

Кодове при липса на отговор	
8	Неадминистриран. Грешка при отпечатването или липсваща страница.
9	Без отговор

ЦВЕТА НА ПОКРИВА, ВЪПРОС 12

12. Какви са чувствата на момчето към баба Гун, когато тя се премества в блока и какви – в края на историята? Използвай прочетеното в разказа, за да обясниш всяко от тези чувства и как те се променят.

Цел: Четене с разбиране

Процес: Интерпретиране и обобщаване на идеи и информация

3 – Пълно разбиране

Отговорът описва **отрицателните чувства на момчето в началото**, когато баба Гун се нанесла в неговия блок и **положителните му чувства в края на историята**. Отговорът също обяснява **защо отношението му се е променило** като посочва подходяща причина от текста.

Пример:

- *В началото на него не му харесало баба Гун да живее в съседния апартамент, но после той започнал да я харесва, защото му било забавно да бъде около животните.*

ИЛИ, отговорът описва **променящите се чувства на симпатия у момчето към бабата** в началото и в края на историята.

Пример:

- *В началото той съжалявал баба Гун, защото ѝ липсвали животните, но после той бил щастлив, защото тя била щастлива. Неговите чувства се променили, когато тя донесла животните си и вече не чувствала носталгия по дома.*

2 – Задоволително разбиране

Отговорът описва само чувствата на момчето към бабата, когато тя се нанесла в блока и в края на историята **без да посочва защо чувствата му са се променили**. Отговорът може да съдържа твърде обща или неясна причина за промяната на чувствата му.

Примери:

- *Той бил разочарован, че не се нанесло някое дете до тях, но в края на краищата бабата му харесала.*
- *Отначало той бил развълнуван, защото мислил, че някое дете ще се премести, а не баба. В края на историята той бил доволен.*
- *Той бил тъжен, че тя се нанесла до тях, но после я харесал, когато я опознал. („Опознал я” не се счита за достатъчна причина за промяната на чувствата на момчето.)*

ИЛИ, отговорът **описва чувство** на момчето, когато баба Гун се премества в блока ИЛИ от края на историята и обяснява защо се е чувствал така. Отговорът не показва разбиране за причината за промяната на отношението на момчето към бабата.

Примери:

- *Той си мислел, че тя може всичко, защото направила апартамента си да изглежда като селска къща.*
- *В края на историята той се радвал на баба Гун, защото тя била щастлива в новия си дом.*
- *Малкото момче било разочаровано, защото очаквал някое дете, но неговото мнение се променило, когато разбрал, че баба Гун може всичко.*

1 – Минимално разбиране

Отговорът описва само **едно чувство на момчето** към баба Гун от началото ИЛИ от края на историята.

Примери:

- Той бил разочарован, че тя се нанесла.
- Накрая той я харесал.
- В началото той си мислил, че баба Гун, че бъде досадна бабичка. Чувствата му се променили, когато я опознал. („Опознал я” не се счита за достатъчна причина за промяната на чувствата на момчето.)
- В началото на историята той си мислил, че баба Гун е странна старица. Накрая той казва „Тя може всичко”. (Първата част на отговора е некоректна, но втората част показва положителното отношение на момчето към бабата в края на историята.)

ИЛИ, отговорът обяснява **защо отношението** на момчето към бабата **се променя без да описва** никакво **чувство**.

Пример:

- Той видял, че тя може всичко.

0 – Неправилно разбиране

Отговорът не съдържа приемливо описание на чувствата на момчето към баба Гун ИЛИ отговорът посочва чувство, но по неясен или твърде общ начин.

Примери:

- В началото момчето помислило, че баба Гун е много странна.
- Малкото момче не я харесвало.
- Той бил щастлив. (Няма връзка с никоя част от историята.)

Кодове при липса на отговор

8	Неадминистриран. Грешка при отпечатването или липсваща страница.
9	Без отговор

Пътуването на живота на една зелена морска костенурка

из *“Пътешествия на костенурките”*
от Гари Милър

Излизане от пясъка

Звездна нощ през август. На повече от две стъпки под повърхността на брега на Коста Рика, заровено в пясъка, лежи гнездо с яйца. В него има повече от 100 яйца на зелена морска костенурка, всяко почти с големината на топка за голф.

Една от малките костенурки се размърдва и започва да се излюпва от яйцето си. С острия връх на муцуната си тя пробива черупката. Все още заровена в пясъка, малката морска костенурка излиза от яйцето. Скоро цялото гнездо започва да кипи от движение.

Малката костенурка използва плавниците си, за да се придвижи все по-нагоре и по-нагоре. Може да ѝ отнеме повече от един ден, за да достигне до повърхността на пясъка.

Към водата

Когато новоизлюпената костенурка достигне повърхността на пясъка, тя е привлечена от лунната светлина, отразяваща се в океана. За щастие няма светлини, идващи от близка улица или къща. Тези светлини могат да заблудят малката костенурка. Те могат да я накарат да тръгне в погрешна посока и да се отдалечи от морето.

Пътят на новоизлюпената костенурка до водата е надпревара за оцеляване. Тя е не по-голяма от орех. Раци и птици като нощната чапла сграбчват някои от другите костенурчета на брега. Но тази малка костенурка успява да достигне до водата.

Разбиващите се вълни блъскат новоизлюпената костенурка назад. Тя с усилие ги преодолява. След това костенурчето продължава да плува денонощно, като не спира цели два дена.

В открито море

Често наричат пътуването на новоизлюпената костенурка в открито море “изгубените години”. Учените знаят малко за този етап от живота на зелената морска костенурка. Тя вероятно се движи по теченията, плавайки сред сплетените морски водорасли.

Новоизлюпената костенурка похапва скарриди, малки медузи и охлюви, които се срещат сред водораслите. За съжаление, хората изхвърлят в морето пластмасови отпадъци и други боклуци. Ако изяде някой от тях, костенурката може да умре.

В морето има и много други опасности. Хищници като акулите плуват под малката костенурка, а големи птици летят над нея. За щастие, окраската на нейната черупка я предпазва. Отдолу тя е почти бяла, за да не могат акулите, плуващи под нея, да я забележат на дневна светлина. Горната част на черупката ѝ е тъмна, така че, гледана отгоре, тя се слива с тъмната вода.

Пораства и става зелена

След няколко години костенурчето вече е млада костенурка. Вече не е новоизлюпена, но все още не е възрастна костенурка. Черупката ѝ е станала почти с размерите на чиния. Сега е време да напусне открития океан и да се насочи към топлите крайбрежни води на Флорида, САЩ.

С по-голямата си черупка тя е по-защитена отколкото като новоизлюпена костенурка. Сега тя се храни основно с водорасли и морска трева, макар че понякога поглъща и по някоя медуза.

Минават години, докато тя бавно расте и става възрастна костенурка. Премества се по-далече от брега, при местата си за хранене.

През нощта тя си почива във водата под скали и под издатини, задържайки дъха си до пет часа. Всеки ден отива да пасе от едно и също място с

морска трева, наречена костенурска трева. Като косачка тя поддържа своето пасище от морска трева ниско окосено. От яденето на морска трева и водорасли телесната ѝ мазнина става зелена. Всъщност така зелените морски костенурки получават името си!

Обратно към пясъка

Когато костенурката е на около 26 години, тя тежи близо 130 килограма, а черупката ѝ е с дължина над 1 метър. Сега тя се впуска в ново приключение. Започва нейното дълго и трудно завръщане към брега, на който се е родила. Там тя ще снесе своите яйца.

Морската костенурка трябва да пропътува повече от 1000 километра, но тя е добре подготвена за пътешествието. Плавниците ѝ са като криле. Тя сякаш лети във водата.

Изследователите все още проучват как зелената морска костенурка намира пътя си през океана. Те мислят, че костенурките могат да усещат промените в магнитното поле на Земята и така да си създават нещо като мисловна карта. Тяхната памет за химикали или миризми във водата може би също им помага да се ориентират.

След като се завърне в родното си място, костенурката си намира партньор. Няколко седмици по-късно тя изчаква Слънцето да залезе и излиза на брега.

Следващото поколение

Излязла от водата, костенурката с мъка се придвижва по пясъка. Тя допълзява до място, от което приливът няма да отнесе яйцата ѝ. С помощта на предните си плавници изкопава широка яма. Тя ще бъде нейното гнездо. Със задните си плавници издълбава по-малка дупка в ямата.

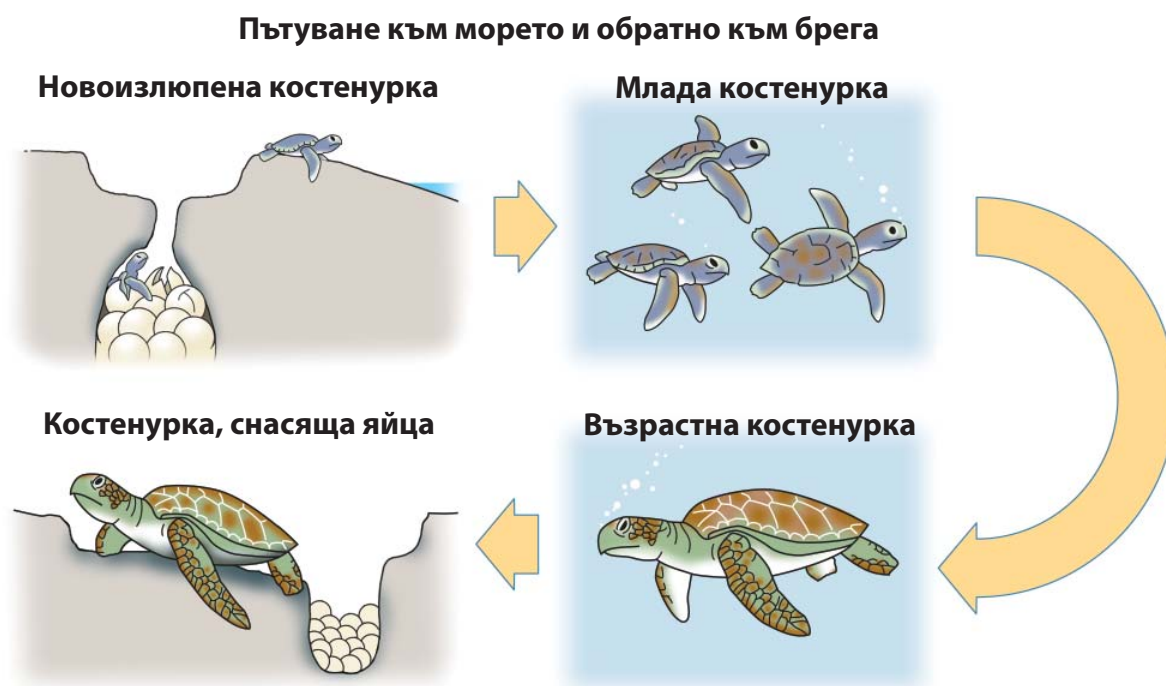
След два часа усилена работа костенурката е готова да снесе повече от 100 твърди бели яйца вътре в по-малката и по-дълбока дупка. Когато приключи, ги зарива с пясък. След това затрупва с пясък цялото гнездо.

През следващите два месеца тя ще изкопае и снесе яйца в още три гнезда. След два месеца новоизлюпените костенурчета ще пробият черупките си, за да започнат своето собствено пътуване.

Костенурката продължава да живее

След като е снесла всичките си яйца, възрастната костенурка отново поема към местата си за хранене около бреговете на Флорида. На всеки няколко години тя заедно с други възрастни костенурки се връща на същия бряг, за да снесе отново яйца.

Всяка зелена морска костенурка прави това през целия си живот, който може да продължи до 80 години. През това време ще се родят хиляди малки зелени морски костенурки, които ще се отправят към открито море.

Пътуването на живота на една зелена морска костенурка

Въпроси

Пътуването на живота на една зелена морска костенурка

1. За какво се разказва в първата част “Излизане от пясъка”?

- ☐ А как изглеждат различните морски костенурки
- ☐ Б как морските костенурки се научават да плуват
- ☐ В какво обичат да ядат морските костенурки
- ☒ как морските костенурки се излюпват от яйцата

2. “Една от малките костенурки се размърдва и започва да се излюпва от яйцето си.”

Напиши първите две неща, които малката костенурка прави след това.

1.

2.

3. Когато новоизлюпената костенурка достигне повърхността на пясъка, какво ѝ помага да тръгне в правилната посока?

Какво може да заблуди малката костенурка?

2
1
0
8
9

2
1
0
8
9

4. **Защо пътят на новоизлюпената костенурка до водата е “надпревара за оцеляване”?**

Използвай текста, за да обясниш отговора си.

5. **Какво прави новоизлюпената костенурка, след като преодолее разбиващите се вълни?**

- ☐ А търси други новоизлюпени костенурки
- ☒ Б продължава да плува навътре в морето
- ☐ В почива си сред морските водорасли
- ☐ Г намира си храна

6. **По какъв начин хората правят морето по-опасно за костенурките според текста?**

1
0
8
9

1
0
8
9

7. Окраската на черупката на малката костенурка я предпазва от хищници.

Посочи как окраската я предпазва от птиците.

Посочи как окраската я предпазва от акулите.

8. Кога морската костенурка задържа дъха си до пет часа?

9. Какво се разбира от текста за начина на хранене на възрастната зелена морска костенурка?

- ☐ А Тя търси храна под скали и под издатини.
- ☐ Б Тя преплува дълги разстояния в търсене на храна.
- ☒ В Тя отива да се храни на едно и също място всеки ден.
- ☐ Г Тя използва миризмите във водата, за да намери храна.

2
1
0
8
9

1
0
8
9

10. Защо телесната мазнина на морската костенурка става зелена?

11. Каква информация дава текстът за размерите и храната на морската костенурка във всеки етап от живота ѝ?

Попълни празните места в таблицата. Три от тях са попълнени като пример.

Етап от живота	Размер	Храна
яйце		хранителни вещества, съдържащи се в яйцето
новоизлюпена костенурка		
млада костенурка	чиния	
възрастна костенурка		водорасли и морска трева

1
0
8
9

3
2
1
0
8
9

12. На каква възраст зелената морска костенурка за първи път снася яйца?

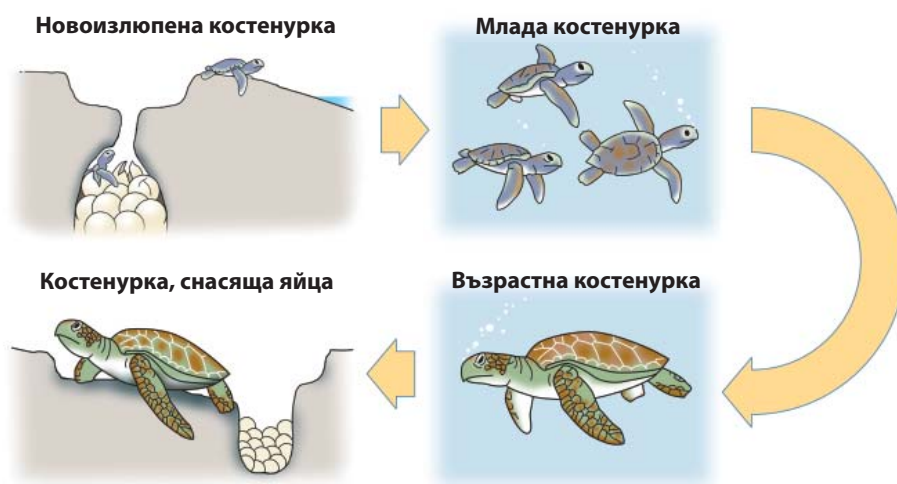
- ☐ А на около 3 години
- ☐ Б на около 10 години
- ☒ В на около 26 години
- ☐ Г на около 80 години

13. Кое действие на възрастната зелена морска костенурка все още не е напълно проучено от изследователите?

- ☐ А как преплува повече от 1000 километра
- ☐ Б как прави гнездо за яйцата си
- ☐ В как се предпазва да не бъде изядена от хищници
- ☒ Г как намира пътя си до точния бряг, за да снесе яйца

14. Това е схема от текста.

Какво тази схема ти помага да разбереш?

15. Как авторът ти показва, че зелената морска костенурка е необикновена?
- ☐ А като те моли да помогнеш за спасяването ѝ
 - ☒ Б като ти разказва за невероятните неща, които тя прави
 - ☐ В като ти описва колко е красива
 - ☐ Г като те предупреждава, че днес живеят все по-малко костенурки

16. Текстът е разделен на части с отделни заглавия.

За какво се разказва във всяка част?

- ☐ А за различните опасности пред морските костенурки
- ☒ Б за различните етапи от живота на морската костенурка
- ☐ В за различните видове морски костенурки
- ☐ Г за различните теории за морските костенурки

Стоп

Край на тази част от книжката.
Моля, спри работа!

Из „*Turtle Travels*“ от Gary Miller, публикувана през 2010 г. от National Geographic Explorer, Washington D.C. Препечатана с разрешението на National Geographic Society. Илюстрации от TIMSS & PIRLS International Study Center, Boston College. Снимките са взети от <http://commons.wikimedia.org>: Baby Sea Turtle, Green sea turtle near Marsa Alam, Green Sea Turtle grazing seagrass, Green sea turtle nesting on beach sand chelonia mydas.

Пътуването на живота на една зелена морска костенурка

Пътуването на живота на една зелена морска костенурка

**Ръководство за оценяване на
въпросите със свободен отговор**

ПЪТУВАНЕТО НА ЕДНА КОСТЕНУРКА, ВЪПРОС 2

2. “Една от малките костенурки се размърдва и започва да се излюпва от яйцето си.”

Напиши първите две неща, които малката костенурка прави след това.

Цел: Извличане и използване на информация

Процес: Търсене и извличане на определена информация

2 – Пълно разбиране

Отговорът посочва **две** от следните четири неща:

- **Пробива черупката**
Примери:
 - Тя отваря яйцето.
 - С острата си муцуна тя разчупва черупката.
- **Излиза от яйцето**
Примери:
 - Измъква се от яйцето.
 - Напуска черупката.
- **Изравя се / Пробива си път нагоре / Достига до повърхността**
Примери:
 - Тя се придвижва все по-нагоре.
 - Тя използва плавниците си, за да се изрови.
 - Тя се изкопава от пясъка.
 - Тя излиза от гнездото.
- **Тръгва към водата**
Пример:
 - Отива в морето.

1 – Частично разбиране

Отговорът посочва **едно** от горните четири неща.

0 – Неправилно разбиране

Отговорът не посочва какво прави костенурката непосредствено след като започва да се излюпва или посочва пример от по-късен етап. Той може да е твърде общ, несвързан с текста или да перифразира части от въпроса.

Примери:

- Тя се излюпва от яйцето. (Перифразира въпроса.)
- Тя плува.
- Тя прави дупка.
- Малката костенурка става млада костенурка.
- Копае.
- Катери се.

Кодове при липса на отговор

8	Неадминистриран. Грешка при отпечатването или липсваща страница.
9	Без отговор

ПЪТУВАНЕТО НА ЕДНА КОСТЕНУРКА, ВЪПРОС 3

3. Когато новоизлюпената костенурка достигне повърхността на пясъка, какво ѝ помага да тръгне в правилната посока?

Какво може да заблуди малката костенурка?

Цел: Извличане и използване на информация

Процес: Извеждане на преки заключения

2 – Пълно разбиране	
Отговорът посочва какво помага на костенурката да се ориентира И какво може да я обърка .	
•	Помага ѝ лунната светлина, отразяваща се в океана <u>Примери:</u> - Светлината на Луната. - Светлината, отразена от водата. - Лунната светлина, отразяваща се в океана. - Бляскавото море. - Отражението във вълните.
•	Обърква я изкуствената светлина (уличните лампи, светлините от къщите) <u>Примери:</u> - Светлините на улицата. - Лампите в къщите. - Светлини от близките улици. - Светлините на хората. - Фаровете на колите. - Други светлини.
1 – Частично разбиране	
Отговорът посочва само едно от горните – какво ѝ помага или какво я обърква .	
0 – Неправилно разбиране	
Отговорът не посочва нито какво помага на костенурката да се ориентира, нито какво ѝ пречи. Той може да е твърде общ, несвързан с текста или да перифразира въпроса.	
<u>Примери:</u> - Светлината. (Не е ясно коя – уличната или лунната.) - Слънчевата светлина. - Луната ѝ помага. (Не уточнява светлината ѝ.) - Шумът на вълните. - Водата. - Отражението на Луната. (Недостатъчен)	

Кодове при липса на отговор	
8	Неадминистриран. Грешка при отпечатването или липсваща страница.
9	Без отговор

ПЪТУВАНЕТО НА ЕДНА КОСТЕНУРКА, ВЪПРОС 4

4. **Защо пътят на новоизлюпената костенурка до водата е “надпревара за оцеляване”?**

Използвай текста, за да обясниш отговора си.

Цел: Извличане и използване на информация

Процес: Извеждане на преки заключения

1 – Правилен отговор	
Отговорът посочва, че малката костенурка трябва да се пази от хищници , докато достигне до водата.	
<u>Примери:</u>	
- <i>Раци, птици и чапли могат да ги сграбчат.</i> - <i>Раците и други животни могат да ги изядат.</i> - <i>Много е вероятно те да бъдат убити.</i> - <i>Защото птици като нощната чапла могат да я сграбчат.</i> - <i>Всякакви птици се хранят с тях, докато ходят към водата.</i> - <i>Те трябва да стигнат до водата много бързо, за да не бъдат изядени.</i> - <i>Той е надпревара за оцеляване, защото морските птици се хранят с морски костенурки.</i> - <i>Заради хищниците/нейните врагове.</i>	
0 – Неправилен отговор	
Отговорът посочва, че костенурчетата трябва да се предвижват бързо , но не посочва защо ИЛИ посочва, че те могат да бъдат изядени от акули . Той може да е твърде общ, несвързан с текста или да перифразира въпроса.	
<u>Примери:</u>	
- <i>Те трябва да бъдат много бързи, като на състезание.</i> - <i>Те трябва да се надпреварват ако искат да оцелеят. (Перифразира въпроса.)</i> - <i>Те не са по-големи от орех.</i> - <i>Акулите могат да ги изядат.</i> - <i>Акули и други риби се хранят с тях.</i> - <i>Навсякъде е пълно с раци.</i>	

Кодове при липса на отговор	
8	Неадминистриран. Грешка при отпечатването или липсваща страница.
9	Без отговор

ПЪТУВАНЕТО НА ЕДНА КОСТЕНУРКА, ВЪПРОС 6**6. По какъв начин хората правят морето по-опасно за костенурките според текста?**

Цел: Извличане и използване на информация

Процес: Извеждане на преки заключения

1 – Правилен отговорОтговорът посочва **една** от следните четири опасности за костенурките:

- Пластмаса/пластмасови отпадъци
- (Други) отпадъци/боклуци/смет/остатъци
- Замърсяване
- (Улични) светлини / фарове на коли

0 – Неправилен отговор

Отговорът посочва други опасности за костенурките, несвързани с текста. Той може да е твърде общ или да перифразира въпроса.

Примери:

- *Хората могат да ги настъпят, защото са много малки.*
- *Ловят ги.*
- *Рибарите ги улавят в мрежите си.*
- *Акулите се хранят с тях.*
- *Отрови.*
- *Химикали.*
- *Нефтени разливи.*
- *Вредни за нея вещества.*

Кодове при липса на отговор

8	Неадминистриран. Грешка при отпечатването или липсваща страница.
9	Без отговор

ПЪТУВАНЕТО НА ЕДНА КОСТЕНУРКА, ВЪПРОС 7

7. **Окраската на черупката на малката костенурка я предпазва от хищници.**

Посочи как окраската я предпазва от птиците.

Посочи как окраската я предпазва от акулите.

Цел: Извличане и използване на информация

Процес: Интерпретиране и обобщаване на идеи и информация

2 – Пълно разбиране

Отговорът посочва как защитната окраска я предпазва от **птиците И** как от **акулите**.

- **Предпазена от птиците:** Посочва, че горната част/отгоре е тъмна/черна **И** я прикрива / се слива с (тъмната) вода(та).

Примери:

- Черната част изглежда като водата и птиците не могат да я видят.
- Отгоре тя се слива с водата.
- Има същия цвят като водата.
- Прикрива я. (Минимален)
- Черупката е камуфлаж.

- **Предпазена от акулите:** Посочва, че долната част/отдолу е бяла **И** я прикрива / се слива с дневната светлина.

Примери:

- Отдолу е бяла и акулите не могат да я различат.
- Бялата долна част изглежда като слънчевата светлина.
- Отдолу тя се слива с дневната светлина.
- Има същия цвят като дневната светлина.
- Прикрива я. (Минимален)
- Тя е като камуфлаж.

1 – Частично разбиране

Отговорът посочва как окраската я предпазва **само от птиците ИЛИ само от акулите**.

0 – Неправилно разбиране

Отговорът не посочва как защитната окраска на черупката предпазва костенурката. Той може да е твърде общ, несвързан с текста или да перифразира въпроса.

Примери:

- Черупката ѝ я предпазва. (Перифразира въпроса.)
- Хищниците не могат да я видят.
- Черупката ѝ е много твърда.
- Тя се скрива в черупката.
- Тя е зелена и се слива с водораслите, с които се храни. (Грешна част от текста.)
- Тя е предпазена от птиците, защото горната ѝ част е тъмна. (За птиците)
- Черупката ѝ е тъмна като дъното на океана. (За птиците)
- Долната част е бяла. (За акулите)

ПЪТУВАНЕТО НА ЕДНА КОСТЕНУРКА, ВЪПРОС 8

8. Кога морската костенурка задържа дъха си до пет часа?

Цел: Извличане и използване на информация

Процес: Търсене и извличане на определена информация

1 – Правилен отговор

Отговорът посочва, че костенурката прави това, когато **спи** ИЛИ когато **си почива** ИЛИ **през нощта**.

Примери:

- *При спане.*
- *Когато си почива под скали или издатини.*
- *Когато стане вечер.*

0 – Неправилен отговор

Отговорът не посочва кога морската костенурка задържа дъха си до 5 часа. Той може да е твърде общ, несвързан с текста или да перифразира въпроса.

Примери:

- *Когато е под водата.*
- *Когато вече е възрастна костенурка.*
- *Под скали и издатини.*
- *След като се нахрани.*
- *Ако е в опасност.*

Кодове при липса на отговор

8	Неадминистриран. Грешка при отпечатването или липсваща страница.
9	Без отговор

ПЪТУВАНЕТО НА ЕДНА КОСТЕНУРКА, ВЪПРОС 10**10. Защо телесната мазнина на морската костенурка става зелена?**

Цел: Извличане и използване на информация

Процес: Търсене и извличане на определена информация

1 – Правилен отговорОтговорът посочва, че тя **се храни със зелена храна**.Примери:

- *Морска трева.*
- *Водораслите и морската трева, с които се храни, я правят зелена.*
- *Тя яде водна трева.*
- *Тя позеленява, защото се храни със зелени водорасли.*
- *От тревата.*
- *Тя яде растения.*

0 – Неправилен отговор

Отговорът не посочва защо костенурката става зелена. Той може да е твърде общ, несвързан с текста или да перифразира въпроса.

Примери:

- *Защото телесната ѝ мазнина става зелена. (Перифразира въпроса.)*
- *Така зелените костенурки получават името си.*
- *Става зелена заради това, с което се храни. (Неуточнява с какво точно се храни.)*
- *Защото става възрастна костенурка.*
- *Когато остарява, тя позеленява.*
- *Нейната телесна мазнина е зелена, защото е зелена морска костенурка.*
- *Защото е стара.*

Кодове при липса на отговор

8	Неадминистриран. Грешка при отпечатването или липсваща страница.
9	Без отговор

ПЪТУВАНЕТО НА ЕДНА КОСТЕНУРКА, ВЪПРОС 11

- 11. Каква информация дава текстът за размерите и храната на морската костенурка във всеки етап от живота ѝ?**

Попълни празните места в таблицата. Три от тях са попълнени като пример.

Етап от живота	Размер	Храна
яйце		хранителни вещества, съдържащи се в яйцето
новоизлюпена костенурка		
млада костенурка	чиния	
възрастна костенурка		водорасли и морска трева

Цел: Извличане и използване на информация

Процес: Интерпретиране и обобщаване на идеи и информация

3 – Пълно разбиране

Попълва **правилно всичките 5** празни полета от таблицата. Моля, погледнете попълнената таблица на следващата страница, в която са описани допустимите и недопустимите отговори за всяко празно поле.

Забележка: Моля, не считайте за правилно всяко поле, което съдържа недопустим отговор заедно с допустимия/допустимите.

2 – Задоволително разбиране

Попълва **правилно 4** празни полета от таблицата.

1 – Минимално разбиране

Попълва **правилно 3** празни полета от таблицата.

0 – Неправилно разбиране

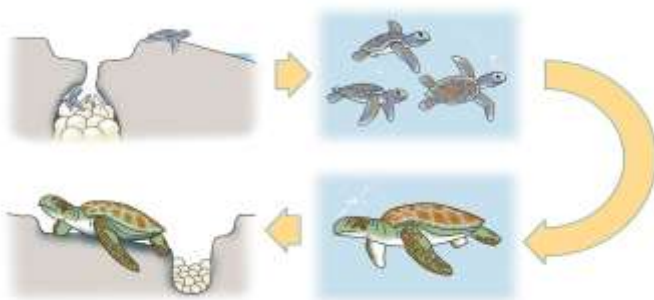
Попълва **правилно 2 или по-малко** празни полета от таблицата. Отговорите може да са твърде общи или несвързани с текста.

Кодове при липса на отговор	
8	Неадминистриран. Грешка при отпечатването или липсваща страница.
9	Без отговор

Етап от живота	Размер	Храна
яйце	топка за голф НЕДОПУСТИМИ топка гольф	хранителни вещества, съдържащи се в яйцето
новоизлюпена костенурка	Орех НЕДОПУСТИМИ плод ядка	скариди (допустими са и раци, ракообразни и мекотели) медузи (морски) охлюви НЕДОПУСТИМИ пластмаса (морска) трева водорасли риба/рибки
млада костенурка	Чиния	водорасли (морска/костенурска) трева медузи НЕДОПУСТИМИ пасище риба
възрастна костенурка	(над) 1 метър 130 килограма НЕДОПУСТИМИ 1 130 всяко друго число	водорасли и морска трева

ПЪТУВАНЕТО НА ЕДНА КОСТЕНУРКА, ВЪПРОС 14

14. Това е схема от текста. Какво тази схема ти помага да разбереш?

Цел: Извличане и използване на информация

Процес: Анализ и оценка на съдържанието, езика и структурата на текста

1 – Правилен отговор

Отговорът посочва **жизнения цикъл** ИЛИ **етапите от развитието** на костенурката.

Примери:

- Кои са всички части от живота ѝ.
- Различните етапи от живота на костенурката.
- Показва ни как са подредени етапите.
- Цикълът на костенурката.
- Помага ми да разбера живота на костенурките.
- Жизнен цикъл на зелена морска костенурка.
- Така разбираме как те порастват / развиват се.
- Как се променят с възрастта.
- Костенурките се излюпват и във водата стават млади костенурки и като пораснат се връщат, за да снесат яйцата си. (Описва всички етапи.)
- Всичките промени, през които преминава всяка морска костенурка.
- Пътуването на живота / Пътят на живота ѝ.
- Жизненият ѝ път.
- Жизнените процеси на една костенурка.

0 – Неправилен отговор

Отговорът не посочва, че схемата изобразява жизнения цикъл на костенурката. Той може да е твърде общ, несвързан с текста или да перифразира въпроса.

Примери:

- Изглежда интересна.
- Тя е свързана с живота на костенурката.
- Показва как те се излюпват. (Не включва всички етапи.)
- Помага ти да разбереш какво прави костенурката. (Твърде общ)
- Така разбираш за нейното пътешествие през океана.
- Как си правят гнездата.
- Показва пътуването ѝ до океана и обратно.
- „Пътуване към морето и обратно към брега“ (Само заглавието не е достатъчно.)